

KUOPIO

Kestävät viranomaispalvelut 2030

Selvityshanke vaihtoehtoisista
palvelujen malleista
Pohjois-Savossa
1.3.2025-28.2.2026

Sisällys

1 Hankkeen perustiedot ja osallistajat	2
2 Hanke toteuttaa maakuntaohjelmaa	3
3 Hankkeen sisältö	3
3.1 Hankkeen kohderyhmät	3
3.2 Hankkeen tarve	3
3.3 Esiselvityksen tavoitteet	4
3.4 Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	4
3.5 Hankkeen tulokset ja vaikutukset	4
3.6 Tuloksista tiedottaminen	5
3.7 Tulosten hyödyntäminen hankkeen päätyttyä	5
4 Hankkeen rahoitusuunnitelma	5
5 Hankkeen ohjaus	5

Liite 1. MAL-kuntajohtajien kokous 4.4.2024 viranomaisyhteistyö esitys (pp)

1 Hankkeen perustiedot ja osallistujat

Haetaan rahoitusta yhteisten teknisten viranomaispalveluiden sekä eläinlääkäripalvelujen järjestämisen selvittämiseen. Tavoitteena on selkeyttää ja kehittää alueen viranomaisyhteistyötä ja varmistaa kustannustehokkaat eläinlääkintähuolto- ja viranomaispalvelut alueen asukkaille. Kunnissa on tällä hetkellä useita erilaisia sopimuksia viranomaistoiminnan yhteistyöstä ja eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä.

Kuopion seudun MAL-kuntajohtajien kokouksessa 12.12.2024 hankkeeseen ilmoittautuivat mukaan kokouksessa mukana olleet kunnat. Kokouksen jälkeen 13.12. kuntiin lähetetyn sähköpostikyselyn vastausten perusteella mukaan ovat lähdössä Ylä-Savon aluetta lukuunottamatta muut Pohjois-Savon kunnat sekä Pieksämäki Etelä-Savosta.

Hankkeessa on mukana 16 kuntaa:

Joroinen, Kaavi, Keitele, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus, Vesanto ja Pieksämäki.

Selvityksen tekeminen kilpailutetaan ostopalveluna valituista viranomais- ja eläinlääkäripalveluista hankkeessa mukana olevien kuntien alueelle. Hankkeessa tehdään haastattelut kohderyhmille ja sidosryhmille, kyselyt, selvitykset ja työpajat valituille toimialoille (yhdessä ja erikseen), kootaan hyvät käytännöt muualta Suomesta. Tästä muodostuu alkuvaiheen tilannekuvaraportti, johon kootaan osallistujien reunaehdot ja kehittämistarpeet. Hankeen työskentelyä ohjataan ohjausryhmän kautta.

Selvitys tuottaa vaihtoehtot, sekä askelmerkit ja etenemismallin tulevaisuuteen välietappeineen vuoteen 2030. Hankkeessa laaditaan viestintäsuunnitelma ja tarvittavat sopimusmallit. Hanke tuottaa vaihtoehtoja esittelymateriaaleineen organisoitumisen ja hallinnon malleista sekä jatkotyön jalkauttamisesta. Hanke tukee osaavaan työvoiman saantia alueelle sekä vahvistaa alueen varautumista ja huoltovarmuutta.

Selvityksessä esitellään palvelun järjestämisen vaihtoehtot ja niistä tehtyjä vaikutusarviointeja mm. kuntakohtaisista keskeisistä vaikutuksista. Tulokset antavat uusille kuntapäättäjäille askelmerkit toiminnan kehittämiseen ja uusien strategioiden laatimiseen. Selvitys antaa taustatietoa erilaisille vaihtoehdoille, josta valitaan etenemismalli, jota kohti toimintaa viedään. Käsittelyssä hyödynnetään olemassa olevia kuntien foorumeita ja päätösrakenteita (mm. Kuopion seudun MAL-kunnat, maakunnalliset foorumit). Konsultin laatimaa jalkauttamismallia hyödynnetään jatkotoimenpiteissä.

KUOPIO.

www.kuopio.fi

2 Hanke toteuttaa maakuntaohjelmaa

Hanke tukee maakuntaohjelman tavoitetta palvelurakenteiden kehittämisessä ja myötävaikuttaa yritystoiminnan ja älykkään erikoistumisen kärkien toimintaedellytyksiin ja tavoitteisiin. Hanke tukee osaavaan työvoiman saantia alueelle. Hanke vahvistaa varautumista ja huoltovarmuutta.

3 Hankkeen sisältö

3.1 Hankkeen kohderyhmät

Välittömät kohderyhmät ovat osallistujakuntien ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan viranomaiset. Hanke mahdollistaa viranomaisten osaamisen kehittämisen ja paremman palvelun alueen kuntalaisille.

Välillisiä kohderyhmiä ovat palveluja käyttävät kohderyhmät: yritykset ja asukkaat. Eläinlääkäripalvelujen osalta eläin- ja maidontuotantotilat sekä kaikki lemmikkien omistajat. Viranomaispalveluiden (ympäristöterveys, ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta) osalta ympäristö- ja rakennuslupia hakevat yksityiset sekä yritykset.

3.2 Hankkeen tarve

Eläinlääkäri- ja viranomaispalvelujen nykyinen järjestämistapa on monimutkainen ja sisältäen paljon ristikkäisiä sopimuksia erilaisille alueille. Riski päällekkäisistä koordinoimattomista erillisselvityksistä kasvaa koko ajan, koska tarve järjestää palvelut aikaisempaa suuremmalla väestöpohjalla kasvaa koko ajan, jotta lain edellytykset täyttyvät. Uusi eläinlääkintähuoltolaki tulee voimaan 1.1.2026 ja selvitystyöllä valmistaudutaan myös lain mukanaan tuomiin mahdollisiin muutostarpeisiin. Hanke selkeyttää kuntien välistä viranomaisyhteistyötä.

Hankkeella varmistetaan kuntien vastuulla olevien palvelujen tarjonta ja niitä tarjoavan osaavan työvoiman saatavuus Pohjois-Savon alueella. Mm. vähennetään riippuvuutta mahdollisista monopoliasemista ja parannetaan alueen yleistä huoltovarmuutta ja varautumista mm. riittävällä ja laadukkaalla mittauskapasiteetilla. Turvataan mm. alkutuotannon ja elintarviketeollisuuden toimintaedellytyksiä.

3.3 Esiselvityksen tavoitteet

Selvityshankkeen tavoitteena on tuottaa tilannekuvaraportti ja ratkaisuvaihtoehtoja kustannustehokkaista ja resurssiviisaista viranomais- ja eläinlääkäripalveluista selkeässä hallinnollisessa rakenteessa. Tavoitteena varmistaa osaajien saatavuus, tukea huoltovarmuutta ja parantaa alkutuotannon toimintaedellytyksiä. Tavoitteena on selkeyttää ja vähentää keskinäisiä sopimuksia siten, että palveluista sovitaan selkeästi ja kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon vuosien varrella toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ja varautua tulevaan kehitykseen. Hanke tuottaa lisätietoa vuonna 2025 aloittaville kuntapäätäjille päätösten ja strategian tueksi.

3.4 Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Hanke tuottaa vaihtoehdot, sekä askelmerkit ja etenemismallin tulevaisuuteen väli-tappeineen vuoteen 2030. Hankitaan ostopalveluna esiselvitys valituista viranomais- ja eläinlääkäripalveluista valitulle alueelle (varmistetaan, mitkä kunnat läh-dössä mukaan). Hankkeessa tehdään haastattelut kohderyhmille ja sidosryhmille, kyselyt, selvitykset ja työpajat valituille toimialoille (yhdessä ja erikseen), kootaan hyvät käytännöt muualta Suomesta.

Hankeen työskentelyä ohjataan ohjausryhmän kautta. Hankkeessa laaditaan vies-tintäsuunnitelma, tarvittavat sopimusmallit. Hanke tuottaa vaihtoehtoja esittelyma-teriaaleineen organisoitumisen ja hallinnon malleista sekä jatkotyön jalkauttami-sesta.

3.5 Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Hankkeen alussa tehdään osallistujakuntiin tilannekartoitus nykytilanteesta sekä itse kunkin reunaehdoista ja kehittämistarpeista. Näin muodostuu alkuvaiheen tilan-nekuvaraportti. Hankkeessa tehdään analyysi vaihtoehtoisista järjestämistavoista valituille viranomaispalveluille sekä eläinlääkäripalveluille. Luodaan tiekartat valit-tuihin vaihtoehtoihin huomioiden toimintaympäristön ja lainsäädännön muutokset.

Mennään kohti kestäväää palvelutuotantomallia, jossa osaamista ja henkilöstöä on riittävästi, vähennetään systeemin haavoittuvuutta. Luodaan osaajia houkutteleva organisaatio, jossa on tarkoituksenmukaiset tehtäväkuvat. Pystytään kokoamaan yhteen asiantuntemusta ja osaamista, hyödyntämään digitalisaatiota sekä turvaa-maan riittävät mittalaitteet ja varusteet.

KUOPIO.

www.kuopio.fi

3.6 Tuloksista tiedottaminen

Hankkeen tuloksista tiedotetaan kaikkiin osallistuviin kuntiin. Konsultti laatii erillisen viestintäsuunnitelman, keskeisen esittelyaineiston vaihtoehtoisista etenemismalleista ja jalkauttamissuunnitelman.

3.7 Tulosten hyödyntäminen hankkeen päätyttyä

Selvityksessä esitellään palvelun järjestämisen vaihtoehdot ja niistä tehtyjä vaikutusarviointeja mm. kuntakohtaisista keskeisistä vaikutuksista. Tulokset antavat uusille kuntapäätäjille askelmerkit toiminnan kehittämiseen ja uusien strategioiden laatimiseen. Selvitys antaa taustatietoa erilaisille vaihtoehdoille, josta valitaan etenemismalli, jota kohti toimintaa viedään. Käsittelyssä hyödynnetään olemassa olevia kuntien foorumeita ja päätösrakenteita (mm. Kuopion seudun MAL-kunnat, maakunnalliset foorumit). Hyödynnetään konsultin laatimaa jalkauttamismallia jatkotoimenpiteissä.

4 Hankkeen rahoitussuunnitelma

Rahoitus	Yhteensä €
AKKE-AIKO haettava rahoitus	42 800 €
Hakijan oma rahoitus (Kuopio)	2 675€
Kuntarahoitus (muu kuin hakija, MAKERA)	8 025 €
Kokonaisrahoitus yhteensä	53 500 €

Selvitys hankitaan kilpailuttamalla rahoituspäätöksen jälkeen. Hintaluokkaa on kartoitettu alustavissa keskusteluissa konsulttien kanssa perustuen muualla tehtyihin vastaaviin selvityksiin. Hinnan lisäksi kilpailutuksessa selvityksen tekijältä edellytetään referenssejä aikaisemmista vastaavista selvityshankkeista.

5 Hankkeen ohjaus

Hankkeelle perustetaan ohjausryhmä, johon osallistuvia kuntia pyydetään nimeämään edustajansa. Hankkeessa on toimialakohtaisia projektiryhmiä: ympäristöterveys (eläinlääkintähuolto ja muu terveysturvallisuus erikseen, ympäristönsuojelu, rakennusvalvonta).

KUOPIO.

www.kuopio.fi

KUOPIO

Viranomaispalvelut 2030 Rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, ympäristöterveydenhuolto

MAL-kuntajohtajien kokous 4.4.2024

Tanja Ahonen, ympäristöjohtaja, Kuopion kaupunki

1

KUOPIO

17.12.2024 | 2

Nykytilanne ja tuleva

- Kuntien yhteistyötä selvitetty vuodesta 2009 lähtien, rakennusvalvonta, ympäristöterveys- neuvotteluja on vuosien varrella käyty
- 2013 alusta alueellinen lautakunta: Kuopio ja Suonenjoki (5+2 jäsentä) -> yhteistyötä kehitetään, säännöllinen seuranta
- Leppävirralla Keski-Savon ympäristötoimi
- Suonenjoen ympäristöterveys kuitenkin Tervosta, Kuopio ostaa eläinlääkinnän Siilinjärveltä, mutta Karttulan eläinlääkinnän Tervosta, Kuopio myy ympäristöterveystarkastajan työtä Tervoon, Siilinjärvi ostaa Kuopiolta pieneläinpäivystyksen kokoyhteistoiminta-alueelle
- Kuopio myy ympäristönsuojelun Rautavaaralle, määräaikaaisesti Lapinlahdelle, ilmanlaadun seurannan Siilinjärvi, Varkaus ja Jyväskylä
- Rakentamislaki – jokainen kunta tekee oman rakennusjärjestyksen
- Poliittikka tehdään maankäytön suunnittelussa, maapolitiikassa ja kaavat hyväksymällä, ei rakennusvalvonnassa
 - Suonenjoella on oma rakennustarkastaja
- Lainsäädännön vauhti ja lisääntyminen, EU-sääntely – osaamistarve kasvanut, tarve erikoisosaamiseen, yksi ei voi hallita kaikkea
- Rekrytointivaikeuksia – vihreä siirtymä/ energiasiirtymä vie osaajat
- Hankkeissa konsultti vs. kunnan etu, kuntalaisten etu, jos kunnassa ei osaamista
- Häiriötilanteita sattuu myös lomien aikana
- Toimintoja, jotka eivät riipu kuntarajoista, esim. vesihuolto ja sen valvonta – AVI huomauttanut yhteistyöstä häiriötilanteissa
- Hallintopakoprosessien haaste pienessä organisaatiossa. Viranomaistoiminnoissa etu, jos voi toimia riippumattomana esim. kotikunnasta

2

Miten palvelut on järkevää järjestää vuonna 2030? Millä askelilla ja aikataululla mennään tuota kohti?

Onko mahdollista säästää rahaa?

”Kun Suonenjoella on elinkeinohanke, jonka luvittaa ja valvoo ympäristönsuojeluviranomainen, joka tarvitsee siihen ympäristöterveysviranomaisen lausunnon, lausunnon pyytää Kuopion ympäristötarkastaja ja lausunnon kirjoittaa Tervon ympäristöterveysviranomaisen edustajana Kuopion ympäristöterveystarkastaja. Lausunnon pyytäjän ja lausunnon kirjoittajan työhuoneet ovat vain muutaman huoneen päässä toisistaan, mutta tämän lausunnon antamiseen tarvitaan kolme sopimusta: Kuopio-Suonenjoki-sopimus, Suonenjoki-Tervo-sopimus ja Tervo-Kuopio-sopimus.”

3

Yhteistyön eri malleja?

- Alueellinen viranomaislautakunta, jossa kolme viranomaista samassa lautakunnassa (kuten nyt Kuopio-Suonenjoki) vai eri viranomaisilla eri lautakunnat (kuten nyt Siilinjärven ymp. terv. ltk)?
- (Vrt. Savo-Pielisen jäteautakunta, jossa 15 kuntaa, mutta ei kaikki MAL-kunnat)
- Pohjois-Savoon 3 vahvaa yhteistoiminta-aluetta?
 - lisalmen seutu, Kuopion seutu, Varkauden/Leppävirran seutu?
 - Vai MAL-kunnat yhteen, lisalmen seutu, entä muut?
- Koko maakunta – vrt. SiunSote - ei esitetä tällä hetkellä vaihtoehtona

4

Ympäristöterveydenhuolto

Pohjois-Savossa viisi ympäristöterveydenhuollon yksikköä.

MAL-kunnat (Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Siilinjärvi, Suonenjoki ja Tuusniemi) kuuluvat neljään eri YTH-valvontayksikköön.

Yksikön minimikoko (10 htv) on määrätty lakitasolla.

Kuntien järjestämisvastuulla, ei ole linjattu siirtyväksi hyvinvointialueelle.

Kuva: Matti Ruokolainen, sisältää Maanmittauslaitoksen kuntapohjaiset hallinnolliset aluejaot 02/2023 aineistoa

Iisalmen kaupunki/
Ympäristöterveyspalvelut
ymparistoterveydenhuolto@iisalmi.fi
elainlaakinta@iisalmi.fi

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut
ymparistoterveys@siilinjärvi.fi

Kuopion kaupunki/
Ympäristöterveydenhuolto
ymparistoterveys@kuopio.fi

Tervon kunnan
ympäristöterveyspalvelut
ymparistoterveys@tervo.fi

Keski-Savon ympäristötoimi
terveysvalvonta@leppavirta.fi
elainlaakarit@leppavirta.fi

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköt ja MAL-alue

Idässä alue rajoittuu Siun-Soteen, jossa YTH on hyvinvointialueella

Kuva: Matti Ruokolainen, sisältää Maanmittauslaitoksen kuntapohjaiset hallinnolliset aluejaot 03/2024 aineistoa

Viranomaisyksikkö MAL-alueella

- Mikäli MAL-kunnat muodostaisivat viranomaisyksikön, alueelle jäisi kuntia, joiden on löydettävä uusi kumppani
 - Kuopion ja Siilinjärven alueen yhdistyminen
 - Kaavi jäisi MAL-kuntien ja Siunsoten väliin, todennäköistä olisi liittyä MAL-kuntien yksikköön
 - Rautavaaralla olisi vaihtoehtona Iisalmen alue tai MAL-kuntien yksikkö
 - Suonenjoen yth liittyminen MAL-alueeseen
 - Tervon alueen kunnilla olisi useita vaihtoehtoja länsipuolelle sekä Iisalmi pohjoisessa.
 - Leppävirran liittyminen
 - pienentäisi Keski-Savon valvontayksikköä

7

Ympäristöterveydenhuollon organisointi MAL-alueella

- Tehtävät hoidetaan tällä hetkellä paljon hybridimallilla
 - Toimipisteen sijainnilla ei ole merkitystä, tarkastuksille voidaan lähteä kotoa tai toimipisteestä
- Toiminta olisi organisoitavissa MAL-alueella helposti terveydensuojelun ja elintarvikevalvonnan substanssin mukaisesti tiimeihin niin, että valvojat pystyvät erikoistumaan ja saavat kollegiaalista tukea
 - Elintarvikevalvonta
 - Talous- ja uimavesien valvonta
 - Huoneistojen valvonta (Koulut, päiväkodit, hoitolaitokset, ihon käsittely, asuntojen terveyshaittaepäilyjen selvittäminen)

8

KUOPIO

Eläinlääkintähuolto

9

KUOPIO

17.12.2024 | 10

Eläinlääkintähuolto on osa ympäristöterveydenhuoltoa

- Päivystyksen järjestäminen edellyttää aina kuntien ja jopa valvontayksiköiden välistä yhteistyötä
- Kuopio ostaa eläinlääkintähuollon suureläimille sekä valtion korvaaman eläinsuojeluvalvonnan Siilinjärveltä (9 eläinlääkärin työpanos Kuopiolle) sekä Karttulan alueelle Tervosta (0,5 eläinlääkärin työpanos Kuopiolle)
 - Kuopio-Siilinjärvi yhteistoiminta-alueella 2 suureläinpäivystysrengasta
- Päiväaikaisesta kiireellisestä eläinlääkäriavusta Kuopiolla on sopimus yksityisten eläinlääkäriasemien kanssa (hoitavat kiireelliset potilaat, ei kustannuksia Kuopiolle)
- Eriytetty pieneläinpäivystys (lakisääteinen) virka-ajan ulkopuolella ostetaan Evidensialta (Savon Murre) sekä Kuopiolle että Siilinjärven yhteistoiminta-alueelle
 - Maksetaan 100 €/h virka-ajan ulkopuolella (klo 16-8 sekä arkipyhät että viikonloput) siitä, että Savon Murre tarjoaa palvelua **(kunnan kompensatio n. 150 €/asiakas)**
 - Vuosikustannus noin 680 000 € (alv 0%), josta Kuopion osuus noin 87 %

10

Eläinlääkäripalvelut

- Kuopio on Suomen suurin maidontuottaja (ja 1. tai 2. naudanlihantuottaja), joten on tärkeää, että eläinlääkäripalvelut pystytään järjestämään
- Siilinjärvi tuottaa eläinlääkäripalvelut Kuopiolle 1.1.2015 ->
 - On hoitanut palvelun hyvin
 - Yksikössä paljon eläinlääkäreitä, sijaisia on löytynyt
 - Palvelun kustannukset ovat nousseet, tilojen määrä vähenee, **lemmikkien** määrä lisääntyy
 - Kuopio maksaa yli 50 % Siilinjärven eläinlääkintähuollon kustannuksista MUTTA Kuopiolla ei päätösvaltaa!
- **Pieneläinpäivystyksen säästömahdollisuuksia selvitetään**
- **Yhteistoiminta ei ole ollut palvelua, joka ostetaan, jossa tilaaja saisi päättää mitä ostaa ja millä ehdoilla. Kehittämisen vaikeus!**

11

Toimintaympäristön muutokset

- Pohjois-Savossa on paljon tuotantoeläintiloja, vaikka eläintilojen määrä vähentynyt ja vähentyy edelleen
 - Tarjoaa kunnaneläinlääkäreille hyvän toimeentulon, koska palkkaan vaikuttavat toistaiseksi myös eläinten hoidosta perittävät palkkiot
- Lemmikkien määrä lisääntyy
- Asukkaat keskittyvät Kuopioon
 - Kunnan ylläpitämä klinikka Kuopion keskustan alueelle?
- Eläinlääkärien saatavuus on parantunut
 - Sijaisuudet on saatu hyvin täytettyä
- Yksityisiä päivystyksen tarjoavia klinikoita vain yksi suuri valtakunnallinen ketju, jonka takana kansainvälinen yritys
 - Yksityiseltä ostettu pieneläinpäivystys on kallista
 - Kuopion lautakunta edellyttänyt toimenpiteitä!
 - Voisivatko tuotot jäädä alueelle?

12

Pieneläinpäivystyksen kehittämisen vaihtoedot 1.1.2026 alkaen

- Evidensian sopimus päättyy 31.12.2025 + optiot
- Keski-Savo kaivannut apua ns. pieneläinten takapäivystykseen
- 1. Pieneläinpäivystys Siilinjärvellä Räisäläntiellä
 - Palkataan lisää kunnaneläinlääkäreitä ja eläintenhoitajia Siilinjärvelle
 - Ilmeisesti ei mahdollista, klinikalle ei mahdu enemmän eläinlääkäreitä, eläinlääkärien lisääminen pienentää päiväaikaista asiakaskuntaa/eläinlääkäriä
- (2. Pieneläinpäivystys Kuopiossa yksityiseltä vuokratussa eläinlääkärivastaanoton tilassa iltaisin
 - Edellyttää palkattavaksi lisää kunnaneläinlääkäreitä, vaikea löytää vain päivystystä tekeviä eläinlääkäreitä)
- 3. Kunnan ylläpitämä pieneläinklinikka Kuopioon (tavoite tulevaisuuteen, 2030?)
 - Eläinlääkärit ja eläintenhoitajat Kuopion palvelukseen, tuotetaan eriytetty päivystys edelleen Siilinjärven alueelle sopimuksen mukaisesti
- 4. Kuopio irtautuu kokonaan Siilinjärven alueesta (irtisanoutuminen 30.6. mennessä, vuodenvaihteesta)
 - 9 eläinlääkärää Kuopioon, oma kunnan klinikka
 - Miten käy yhteisvastaanottojen? Nilsiä säilynee, Maaningan palvelut? Karttulan palvelut omana?
 - Suurelöpäivystysringit hajoavat
- 5. **Kuntien yhteistyösopimus uusitaan kokonaan, isoin maksaja Kuopio vastuukunnaksi**